

З ПОРЦЕЛЯНОВОЮ РІЧНИЦЕЮ, НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»!

Валентина Іполитовича Купного нове покоління в Енергоатомі знає мало. А старші колеги, згадуючи, незмінно кажуть одну фразу: «Спеціаліст, керівник, якого немає чим дорікнути».

Молоді роки Валентин Іполитович присвятив Білоярському реактору на швидких нейтронах, зрілість – об'єкту «Укриття» Чорнобильської АЕС. За 22 роки – з 1963 по 1985 рр. пройшов усі кадрові сходинки до головного інженера Білоярської АЕС, де будував, вводив в експлуатацію і експлуатував перший реактор на швидких нейтронах. Як пишуть про нього самі білоярці, сприяв реалізації оптимальних схем, конструкторських, технічних та технологічних рішень на блоці № 3 Білоярської АЕС з реактором ШН-600. Планував пуск блоку з урахуванням фактично виконаних робіт і необхідних випробувань у процесі пуску. Під його керівництвом розроблено технологію планування ремонтних робіт на блоці № 3.

На ВВЕР Валентин Купний відпрацював усього рік – директором Запорізької АЕС. На жаль, це був рік Чорнобильської аварії. Потім – знову Росія, знову швидкі нейтрони: челябінський хімкомбінат «Маяк», комбінат по випуску реакторів на швидких нейтронах. В кінці 1980-тих Купний повертається до України, і відразу в Чорнобиль: об'єкт «Укриття», Адміністрація зони відчуження, а наприкінці 1990-тих – знову «Укриття», але вже першою особою.

Знаючи, пам'ятаючи і аналізуючи всю історію об'єкта «Укриття», розробки інженерних і прийняття економічних рішень, Валентин Іполитович дуже чітко сьогодні бачить картину загроз та ризиків і для НАЕК «Енергоатом». Проте, він упевнений, що Енергоатом «обійдуть лавини». І його оптимізм заряджає.

Мої спогади про спільну роботу НАЕК і ЧАЕС відносяться до 1997–2001 рр., коли Чорнобильська атомна електростанція входила до складу Енергоатома. З тієї пори залишилася ностальгія за можливістю працювати з технічно грамотними керівниками.

Прокручуючи в голові події минулих днів, часто згадую історію прийняття ключового програмного етапу П-10 SIP «Стратегія безпечного конфайнменту». Це рішення, яке приймалося, коли ЧАЕС входила до складу НАЕК «Енергоатом», було ключовим для робіт з переведення об'єкта «Укриття» у безпечний стан. Розглядалися три варіанти: «РАМА» і «КОНСОЛЬ» (обидва Україна), і третій – «АРКА» (Франція). Українська сторона пропонувала (наполегливо!) продовжити допроектні роботи за всіма трьома варіантами, Захід умовляв прийняти варіант «АРКА». Зрештою, НАЕК оформив документ П-10 після прийняття прем'єром Ющенком рішення про спорудження конфайнменту типу «АРКА» («... з урахуванням наполегливих рекомендацій ЄБРР ...»).

Розглядаючи цей документ сьогодні, можемо сказати, що складений він грамотно: зафіксовані позиції фахівців України і Заходу, обумовлені ризики прийняття рішення на стадії допроектних досліджень. Хочу процитувати основний пункт Рішення П-10: «...п. 9.3 Прийняти за варіант нового безпечного конфайнменту (НБК) конструкцію типу «СВОД», по якій необхідно продовжити роботи на наступному етапі проектування. Ці подальші дослідження повинні підтвердити доцільність даного кращого варіанту в порівнянні з конструкціями типу «РАМА» і «КОНСОЛЬ».

Цей документ було підписано у березні 2001 року, а в квітні Кабмін України вивів ЧАЕС зі складу НАЕК й передав до Міністерства енергетики України. І почалося наше плавання по міністерствам: МНС, Мінекології. Природно, ніхто вже не

перевіряв і не підтверджував доцільність будівництва «Арки» в порівнянні з іншими варіантами.

20 років роботи НАЕК «Енергоатом» підтвердили необхідність і важливість створення такого об'єднання для якісного та ефективного розвитку атомної енергетики України. З'явилася можливість сконцентруватися на роботах з підвищення безпеки, з перспективами розвитку і, незважаючи на зовнішні несприятливі умови, зберегти атомні станції в хорошому стані.

Приклад ЧАЕС, яка перестала бути АЕС на етапі зняття блоків з експлуатації, а тепер перетворюється на підприємство з поводження з РАВ, – це наочний приклад того, до чого призводить вивід атомної станції з НАЕК. У 1986 р. серед ліквідаторів був популярний термін «політична фізика», коли намагалися зрозуміти суть прийнятих тоді «партією і урядом» рішень. У мене зараз крутиться в голові термін «меркантильна фізика», коли я намагаюся зрозуміти, що ж роблять або хочуть зробити на майданчику ЧАЕС.

І, закінчуючи свої спогади, хочу побажати колективу НАЕК «Енергоатом» радити життю незважаючи ні на що. Буде у вас і срібна, і золота, і діамантова річниця! Ви своєю роботою неодноразово довели свої вміння і свою надійність.

Валентин Купний

